

Satavesi-ohjelma

Karvianjoki-ryhmä
Muistio 1/2019

Karvianjoki-vesistöalueryhmä

kokous 1/2019

Aika: Torstai 14.2.2019 klo 10.00–12.00

Paikka: Kurkikorven Mummola, Maamon maja
Riitahuhtantie 78, 38740 Kankaanpää

Läsnä: Anne Savola, Asko Riitahuhta, Ilpo Koppinen, Johanna Lantto, Kari Ranta-aho, Keijo Heinilä, Lauri Hölttä, Leena Imppu, Markku Suominen, Pauli Myllymäki, Petri Rannikko, Tapio Nummi, Vesa Löfström, Vesa Raiskio

Muistio

1. Avaus ja tervehdyssanat

Ryhmän puheenjohtaja Kari Ranta-aho Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta avasi kokouksen klo 10.05. Sirkka ja Asko Riitahuhta Kurkikorven Mummolasta esittelivät isännöimäänsä kokouspaikkaa, joka sijaitsee Iso-Hapuan rannalla. Karhoismajan vesireittiin kuuluvan Iso-Hapuan laskuojiin on rakennettu laskeutusaltaat. Jatkossakin tullaan tarvitsemaan aktiivisuutta ja toimenpiteitä järven kunnostamiseksi.

2. Metsätalouden kuulumisia

Elinkeinopäällikkö Tapio Nummi Suomen metsäkeskuksesta esitteli Satakunnan metsähakkuiden ja kunnostusojituksen määriä, metsätaloudessa käytettyjä vesiensuojelukeinoja sekä vesiensuojelun ja metsätalouden tietotyökaluja.

Satakunnassa hakkuupinta-alat eivät ole muuttuneet juurikaan vuosina 2013 - 2017. Vuonna 2018 hakkuuta tehtiin n. 10 % enemmän kuin edellisinä vuosina. Uudistushakkuut ovat lisääntyneet vuosina 2013-2017 noin 1000 hehtaarilla vuodessa. Mätästyksessä on siirrytty pitkälti ojitusmätästyksestä kääntö- ja laikkumätästykseen. Ojitusmätästykseen tehdään vain niillä alueilla, joilla vesien poisjohtaminen on tärkeää. Jatkuvan (eri-ikäisrakenteiden) kasvatuksen pinta-ala on vain noin prosentin luokkaa metsäalasta.

Terveyslannoitusta rahoitetaan Kemerasta. Lannoitus yleensä kohdistuu 50 - 80-vuotiaisiin metsiin. Silloin leveämmät vuosikasvaimet eivät yleensä vaikuta puumateriaalin laatuun.

Kunnostusojituksen määrät ovat laskeneet 2000-luvulla alle puoleen eli 1 500 hehtaarilla Satakunnassa. Kunnostusojitukseen saa edelleen Kemera-rahaa. Vanhoille alueille voidaan samalla tehdä myös uusia ojia. Kokonaan uuteen ojitukseen ei saa rahoitusta. Kunnostusojituksen vesiensuojelussa ei ole tapahtunut suuria muutoksia viime vuosina. PEFC-sertifioinnin mukaan on huolehdittava vesiensuojelusta. 95 % metsistä sertifioitu PEFC:n mukaan.

Kokouksessa heräsi keskustelu siitä, miten metsäkeskuksessa saadaan tieto kalataloudellisesti merkittävistä kohteista? Myös metsänhoitoyhdistyksille ja suunnittelufirmoille pitäisi saada tieto merkittävistä kalojen kutualueista ja kalataloudellisesti arvokkaista alueista. Paikkatietoaineistojen, jotka tulevat ainakin SYKEstä, tulisi olla saatavilla. Olisiko tietoja mahdollista saada metsaan.fi-sivustolle, johon metsäomistajat pääsevät omilla tunnuksilla katsomaan tietojaan? Johanna Lantto ja Kari Ranta-aho keskustelevat aiheesta Varsinais-Suomen ELY-keskuksen sisällä.

Kokouksessa ideoitiin Sataveden koulutustilaisuutta, jossa esiteltäisiin vesienhoidon paikkatietoaineistoja. Esittelijät voisivat tulla ainakin SYKEstä ja ELY-keskuksesta. Tilaisuudessa voitaisiin esitellä myös metsäkeskuksen ja muiden toimijoiden palveluita. Metsäkeskuksen sivuilla on paljon paikkatietoaineistoa, jota voi hyödyntää vesiensuojelun suunnittelussa (osoite: <https://www.metsakeskus.fi/metsatalouden-vesiensuojelu>).

3. Ajankohtaista turvetuotannossa

Ympäristöasiantuntija Leena Imppu Vapo Oy:stä esitteli Vapon turvetuotantoa Karvianjoen vesistöalueella sekä turvetuotantoalueiden vesienkäsittelyä.

Vesistökuormituksen jatkuvatoimisen monitoroinnin seurantatuloksia löytyy Valmetin sivuilta: <https://www.valmet.com/fi/board-and-paper/services-for-board-and-paper/automatio/ymparistodatapalvelu/>. Jatkuvatoimisilla mittareilla mitataan kiintoainetta. Ravinteiden osalta käytetään käsinäytteenottoa. Aluksi Vapolla oli 33 mittaria, nyt käytössä on kymmenen mittaria. Jos turvetuotantosoilta havaitaan silmämääräisesti suurempaa kuormitusta, kannattaa olla yhdessä Vapoon. Turvetuotantoalueiden yhteyshenkilöt löytyvät nettisivuilta: <https://www.vapo.com/turvesuot>.

Vapon turvesoista Kankaanpäästä ovat myynnissä Alhonkeidas ja Koivistonkeidas. Pohjois-Satakuntaan perustetussa Geoparkissa suot ovat pääasia. Kokouksessa heräsi ajatus, voisiko Vapo lahjoittaa soita esimerkiksi Kankaanpään kaupungille opetus- tai virkistyskäyttöön. Toki kohteet ovat nytkin jokamiehen oikeudella kuljettavissa.

Vapon *Turvetuotannolla vähennetään vesistökuormitusta* -sitoumus pyrkii siihen, että vuodesta 2016 alkaen uuden turvetuotantosuo kiintoaine- ja humuskuormitus on pienempi kuin saman suo kuormitus lähtötilanteessa ennen turvetuotantoa. Sitoumus on Vapon oma tavoite, eikä velvoitetta toteutumiseen ei ole ulkopuolelta. Sitoumuksen myötä Vapossa on entisestään perehdytty ja pyritty kehittämään eri vesienkäsittelymenetelmiä. Tavoitteen saavuttamiseksi on testattu mm. kaupallisia suodatinlaitteistoja ja sähkösaostusta. On myös mietitty, voisiko Vapo tehdä muun maankäytön vesien puhdistusta, jos tavoitteen ei päästä turvetuotantoalueilla.

Vuonna 2016 Vapon taloudellinen jalanjälki Satakunnassa oli yli 14 miljoonaa euroa. Karvianjoen vesistöalueella on 22 tuotantoaluetta (ympäristölupien pinta-ala n. 3 200 hehtaaria, tuotantoalue pienempi), joilla on toimintaa. Kolme erillistä ympäristölupahakemusta on viireillä. Niistä Uitonneva ja Jouppilankeidas ovat uusia, ja Hormanevalle haetaan lupaa lisäalueelle, jolle tulee oma vesienkäsittely. Kun perustetaan uusi turvesuo, niin alue eristysojitetaan, jotta ulkopuolelta tuleva valunta ei tule turvesuolle. Vesienkäsittelyyn johdetaan siis vain tuotantoalueen vesiä. Kentän vesienkäsittelyrakenteet tehdään ennen kuin kentän ojitustyöt aloitetaan.

Karvianjoen vesistöalueella on turvetuotantoalueilla 38 vesienkäsittelyrakennetta, 15 kosteikkoja ja kasvillisuuskenttää, 21 pintavalutuskenttää sekä 2 kemikalointiasemaa. Vuodessa otetaan yli 800 kuormitustarkkailunäytettä ja n. 130 vesistö tarkkailunäytettä.

Kari Ranta-aho kysy, voisiko Vapo harkita good will -periaatetta niin, että se vapaaehtoisesti panostaisi rehevöityneiden vesistöjen kunnostamiseen. Voisiko Vapo osallistua myös vapaaehtoisesti vesistö hankkeisiin? Leena Imppu vastasi, että Vapo on kyllä osallistunutkin omarahoitusosuuksiin joissain ELYn rahoittamissa vesistö hankkeissa.

4. Suomen Luonnonsuojeluliiton kommenttipuheenvuoro

Markku Suominen Suomen Luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiristä kommentoi, että Satakunnassakin olisi tärkeää tehdä soille perhos- ja sudenkorentoselvitykset. Myös maaperän ja turpeen laatu pitäisi selvittää. Satakunnassa on esimerkiksi sulfiittimaita, jotka tulisi jättää turvetuotannon ulkopuolelle. Kaikille turvetuotantoalueille, jotka laskevat Natura-alueille olisi tehtävä YVA.

Vesienkäsittelyjärjestelmien kehittyminen on hyvä asia. Ongelma on kuitenkin mahdolliset ohijuoksutukset. Esimerkiksi Kankaanpään Korvaluomalla on satanut 500–600 mm vettä, ja rankkasateilla on mahdollista, että vedet pääsevät läpi vedenkäsittelyrakenteista. Liukoista humusta on vedessä sen jälkeen paljon, mikä aiheuttaa happikatoa vesistöissä. Vesinäytteet pitäisi ottaa heti rankkasateen jälkeen, eikä vasta muutaman päivän päästä. Vapon mukaan vesinäytteet pyritään ottamaan, kun virtaama nousee. Virtaamapiikkien ajoittumiseen mittakaivolle vaikuttavat sademäärän lisäksi mm. tuotantoalueen koko ja vesienjohtamisreitin pituus.

Lupahakemuksissa todetaan usein kuormituksen kasvun määrä. Kuitenkin esimerkiksi Vahokosken yläpuolella on yli 30 turvekenttää sekä lisäksi vesihuoltolaitosten vedenottoa. Kuormituksen ja vedenoton yhteisvaikutuksen laskeminen yhteen pisteeseen ei ole kenenkään vastuulla.

Vapo on todennut turvetuotantoalueiden uudistuvan hitaasti käytön loputtua. Tulee kuitenkin huomata, että jos alue otetaan maatalous- tai metsätaloudeksi, niin se ei uudistu edes hitaasti. Vain, jos alue jätetään soistumaan, sen voidaan ajatella uudistuvan hitaasti.

Anne Savola Satakuntaliitosta totesi, että Satakunnan osalta on hyvä muistaa huoltovarmuusnäkökulma, josta on pidettävä huoli. Turvetta tarvitaan myös tukipolttoaineena. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa on uusia, potentiaalisia turvetuotantoaluetta 3 200 hehtaaria. Naturaan kohdistuvat vaikutukset ovat olleet keskeisiä pohdittavia kaavaa tehtäessä.

5. Hankkeiden kuulumiset ja ajankohtaista vesiasioissa

Hankkeiden kuulumisia ei ehditty käsitellä.

6. Mahdolliset muut asiat

Muita asioita ei tullut esille.

7. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään keskiviikkona 11.9. klo 10, mahdollisesti Karviassa. Kokouspaikka vahvistetaan myöhemmin.

Muistion laati Johanna Lantto, Varsinais-Suomen ELY-keskus